

Recenzja
dorobku naukowego i aktywności naukowej dr Dominiki Choroś-Mrozowskiej
w związku z wszczęciem postępowania o nadanie stopnia naukowego
doktora habilitowanego

Recenzja została sporządzona w związku z pismem prof. dr hab. Sławomira Śmiecha, Prorektora ds. Nauki UE w Krakowie z dnia 17.02.2025 r., informującym mnie o powołaniu na recenzenta w postępowaniu habilitacyjnym dr Dominiki Choroś-Mrozowskiej w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Do sporządzenia recenzji otrzymałem zbiór odpowiednich dokumentów, w tym:

- Monografię: Dominika Choroś-Mrozowska, *Współczesne relacje między Unią Europejską a Chinami w świetle liberalizacji i ujawnionych przewag komparatywnych*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2024, s. 323,
- Odpis (kopię) dyplomu uzyskania przez Habilitantkę stopnia doktora, w 2015 roku, potwierdzającego posiadanie przez dr Dominikę Choroś-Mrozowską stopnia doktora nauk ekonomicznych, w dyscyplinie ekonomia,
- Autoreferat dorobku i osiągnięć naukowych (w j. polskim),
- Wykaz osiągnięć naukowych,
- Kopię artykułów,
- Zapis elektroniczny przedkładanych dokumentów.

Dostarczona dokumentacja została przedstawiona w dwóch tomach, jest kompletna.

W recenzji dorobku naukowego dr D. Choroś-Mrozowskiej brałem pod uwagę: a) art. 219 ust. 1 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz. U. 2018 r., poz. 1571 z późn. zm.); b) Uchwałę Senatu Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie nr 54/2019 z dnia 23 września 2019 roku (z późn. Zm), c) Poradnik. Postępowania dotyczące nadawania stopnia doktora habilitowanego, Rada Doskonałości Naukowej (aktualizacja 9 sierpnia 2023r.).

1. Ogólna informacja o wykształceniu, zatrudnieniu i dorobku naukowym Habilitantki

Dr Dominika Choroś-Mrozowska (ur. w roku 1980 w Krakowie) ukończyła studia magisterskie w 2004 roku na Kierunku: Stosunki międzynarodowe, Specjalność Handel zagraniczny. Egzamin magisterski zaliczyła z wynikiem bardzo dobrym. (W dokumentacji brak kopii dyplomu oraz informacji jaką Habilitantka ukończyła uczelnię i z jakim wynikiem (Tom I, punkt 7).

Dr Choroś-Mrozowska od 2008 roku jest zatrudniona w Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. Do 2013 roku jako asystent w Katedrze Gospodarstwa Domowego, a w latach 2014-2018 jako adiunkt w Katedrze Ekonomii. Obecnie, od 2019 roku, pracuje w Katedrze Ekonomii Stosowanej. Wcześniej, w latach 2004-2008, była zatrudniona w Politechnice Krakowskiej jako asystent w Instytucie Ekonomii, Socjologii i Filozofii.

Habilitantka uzyskała stopień doktora nauk ekonomicznych w 2013 roku w dyscyplinie ekonomia, nadany uchwałą Rady Wydziału Finansów Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, na podstawie rozprawy doktorskiej *Rola wymiany zagranicznej we wzroście gospodarczym Chin*. Promotorem była prof. dr hab. Bogumiła Szopa, recenzentami byli prof. UEK dr hab. Edward Molendowski oraz prof. dr hab. Sławomir I. Bukowski.

Rozprawa, pod w/w tytułem, została opublikowana w 2015 roku przez Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, Monografie: Prace Doktorskie Nr. 25.

Po uzyskaniu stopnia doktora nauk ekonomicznych dr D. Choroś-Mrozowska znacząco powiększyła swój dorobek naukowy. W dniu składania wniosku wynosił on ogółem 48 publikacji, w tym 3 monografie, 19 artykułów w czasopismach naukowych, oraz 24 rozdziały w monografiach naukowych. Liczącą się część Jej dorobku została opublikowana w języku angielskim, jeden artykuł w języku ukraińskim. Rezultaty swoich badań dr Dominika Choroś-Mrozowska przedstawiła w wielu instytucjach naukowych krajowych oraz zagranicznych.

Ocena naukometryczna jest dla Habilitantki korzystna. Ilustruje ją także zestawienie cytowań z następujących źródeł (t. 1., s. 27):

Web of Science: liczba z autocytowaniami – 7, w tym 3 cytowane publikacje;

Web of Science B: liczba z autocytowaniami – 7, w tym 4 cytowane publikacje;

Scopus: liczba z autocytowaniami – 19, w tym 4 cytowane publikacje (bez autocytowań – 18, w tym 4 publikacje);

Scopus B: liczba autocytowań – 4, w tym 4 publikacje (bez autocytowań – 4, w tym 4 publikacje);

BazEkon: liczba autocytowań – 29, w tym 14 publikacji (bez autocytowań – 27, w tym 13 publikacji);

Inne źródła: liczba autocytowań – 32, w tym 11 publikacji (bez autocytowań – 29, w tym 9 publikacji).

Łącznie, liczba autocytowań wyniosła 98, w tym 40 cytowanych publikacji, natomiast bez autocytowań łącznie 91 cytowań, w tym 37 publikacji.

Habilitantka nie ubiegała się o stopień doktora habilitowanego, co wynika z przedstawionej dokumentacji.

2. Ocena głównego osiągnięcia naukowego

Dr Dominika Choroś-Mrozowska wskazała we wniosku jako podstawę głównego osiągnięcia naukowego monografię pt. *Współczesne relacje handlowe między Unią Europejską a Chinami w świetle liberalizacji i ujawnionych przewag komparatywnych*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2024, s. 323. Recenzentami wydawniczymi byli: Dr hab. Ewa Cieślik. Prof. Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu oraz dr hab. Artur Klimek, prof. Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.

Monografia autorstwa Dominiki Choroś-Mrozowską spełnia ustawowe kryteria formalne stawiane monografiom zgłaszanym jako podstawa głównego osiągnięcia naukowego w procedurze habilitacyjnej. W związku z tym ocenę głównego osiągnięcia naukowego zgłoszonego przez Habilitantkę na podstawie przedmiotowej monografii przedstawiam w trzech punktach, które obejmują syntetyczną charakterystykę monografii, ocenę głównego osiągnięcia naukowego oraz wkład Habilitantki do dyscypliny ekonomia i finanse.

2.1. Syntetyczna charakterystyka monografii

W tym punkcie recenzji oceniam konceptualizację monografii jako podstawy dla podjęcia oceny osiągnięcia naukowego. Uwzględniam w tym celu następujące kryteria: wybór tematyki, cel, tezę, hipotezy badawcze, strukturę, wykorzystane źródła oraz metody badawcze.

Stosunki handlowe między Unią Europejską a Chinami stanowią kluczowy element kształtujący procesy współczesnej gospodarki światowej oraz mają istotny wpływ na geopolitykę. Autorka, aby przedstawić istotę ekonomiczną tych stosunków, koncentruje uwagę badawczą na określeniu wpływu na ich rozwój procesów liberalizacyjnych oraz przewag komparatywnych po uzyskaniu przez Chiny członkostwa w WTO.

W literaturze przedmiotu, zwłaszcza polskiej, jest brak takiego opracowania.

Habilitantka, chcąc zmniejszyć istniejącą lukę, przyjmuje i kompetentnie realizuje następujące dwa główne cele badawcze: pierwszy, „ocenę wpływu procesu liberalizacji na przebieg ekspansji handlowej poszczególnych państw członkowskich UE na rynek chiński”

drugi, „oszacowanie (podkreślenie recenzenta) *oddziaływania przewag komparatywnych w odniesieniu do wybranych grup towarowych na przebieg eksportu z krajów członkowskich UE do Chin oraz Chin do państw UE*” (s. 6).

Jako główną tezę przyjmuje twierdzenie, że „*Od przystąpienia Chin do WTO następują zmiany w kształtowaniu się handlu pomiędzy UE a Chinami stanowiące rezultat zmian przewag komparatywnych w różnych grupach towarowych oraz postępującej liberalizacji handlu*”.

Konceptualne ujęcie monografii, polegające na sformułowaniu głównego celu oraz głównej tezy w powiązaniu z hipotezami badawczymi jest w pełni poprawne, a dokonana weryfikacja hipotez badawczych korespondującymi z odpowiednimi rozdziałami pracy, świadczy o wysokich kompetencjach badawczych Habilitantki, a także głębokiej Jej wiedzy w obszarze podjętej problematyki.

Reasumując, monografia autorstwa Dominiki Choroś-Mrozowskiej jest opracowaniem, które zasługuje na pozytywną ocenę ze względu na jego ponadprzeciętne walory metodologiczne i poznawcze. Dotyczy istotnego i niezwykle złożonego problemu handlu międzynarodowego i gospodarki światowej, jakim współcześnie staje się rozwój stosunków gospodarczych Unii Europejskiej z Chinami.

2.2. Ocena osiągnięcia naukowego

Główne osiągnięcie naukowe Habilitantki dające się wyodrębnić z Jej monografii oceniam w kontekście pięciu niżej przedstawionych efektów przeprowadzonych przez Habilitantkę badań i określám je następująco:

1. Kompleksowe i spójne przedstawienie tendencji w handlu UE-Chiny w realiach gospodarki światowej po uzyskaniu przez Chiny członkostwa w WTO;
2. Określenie roli liberalizacji w pobudzaniu handlu UE-Chiny w kontekście systemowych przemian chińskiej gospodarki oraz implikacji jej członkostwa w WTO;
3. Zastosowanie wskaźnika NRCA do wielowymiarowej analizy relacji handlowych z uwzględnieniem szeregów czasowych;
4. Modyfikacja modelu grawitacyjnego na przykładzie autorskich badań tendencji w handlu UE-Chiny;
5. Interpretacja wyników badań dających możliwość zastosowań praktycznych oraz otwierających nowe możliwości badawcze.

Ad. 1. Tendencje w handlu UE-Chiny, Habilitantka analizuje w szczególności w Rozdziale 6., gdzie w sposób szczegółowy przedstawia ewolucję struktury geograficznej handlu

analizowanych gospodarek, w tym znaczenie UE dla Chin oraz Chin dla UE. Analiza tendencji w handlu odnosi się zarówno do ostatnich lat, jak również dłuższego horyzontu czasowego, co daje właściwy kontekst do oceny sytuacji. Na szczególną uwagę zasługuje analiza struktury towarowej, która prowadzona jest dla okresu 2001-2022, co pozwala zaobserwować zmiany tej struktury, a następnie interpretować je w świetle prowadzonej przez Habilitantkę analizy polityki handlowej. W celu identyfikacji roli poszczególnych krajów UE w wymianie handlowej, Habilitantka łączy analizę geograficzną z analizą towarową tworząc ranking głównych eksporterów/importerów w ramach danej sekcji towarowej. W celach porównawczych, dokonano badania salda wymiany handlowej na poziomie głównych sekcji towarowych w relacji: UE-świat, UE-Chiny, Chiny-świat. Pozwala to także na wstępną ocenę zmiany w dziedzinie konkurencyjności w ujęciu globalnym, mimo, że analiza została przeprowadzona dla krótkiego okresu czasu tj. lat 2021-2022. Przyjęte przez Habilitantkę podejście jest logiczne i spójne. W niektórych przypadkach warto byłoby przeprowadzić analizę na poziomie sekcji 2-cyfrowej, lub nawet 4-cyfrowej celem identyfikacji dominujących produktów. Musiałoby to jednakże być wyważone, aby nie zaburzyć logikę wyводу.

Ad. 2. Polityka handlowa stanowi bardzo istotną część opracowania. Poświęcone jej są rozdziały 3, 4, i 5. Przeprowadzona analiza ma charakter wielowątkowy i obejmuje szereg zagadnień wpływających na ogół działań składających się na politykę handlową. Analiza w rozdziale 3 przedstawia główne inicjatywy podejmowane na szczeblu UE-Chiny mające wpływ na wymianę handlową. Analiza ma charakter syntetyczny dobrze obrazujące generalne tendencje. Z korzyścią dla zrozumienia relacji UE-Chiny było odniesienie się do inicjatywy pasa i szlaku (BRI), która również w Polsce budziła emocje. W rozdziale 4, Habilitantka dokonuje bardziej sformalizowanej analizy polityki handlowej, koncentrując się na kwestiach ekonomicznych.

Z przeprowadzonej analizy wynika, iż polityka handlowa (w tym jej liberalizacja) EWG a potem UE, przyczyniła się do rozwoju gospodarki Chin. Można powiedzieć, iż Chiny w pełni wykorzystały „okno na świat” jakim była liberalizacja handlu. Habilitantka przeprowadziła analizę taryf KNU UE w okresie 2004-2022 dla wybranych sekcji taryfowych, co konkretyzuje analizę jakościową polityki handlowej. Uzupełnieniem analizy instrumentów taryfowych jest analiza instrumentów pozataryfowych. Podobną (symetryczną) analizę Habilitantka przeprowadziła również dla Chin.

Analizę instrumentów handlowych uzupełnia analiza polityki kursowej Chin. Jest to istotny czynnik konkurowania Chin, który często jest pomijany w analizach ilościowych handlu

zagranicznego. Pod koniec Habilitantka syntetyzuje analizę porównując politykę handlową obydwu krajów. Przeprowadzona analiza przyczynia się do lepszego zrozumienia relacji handlowych UE-Chiny. Habilitantka wykazuje się dobrym warsztatem, aby dalej pogłębiać badany temat. Potrzeba takich badań jest niezbędna mając na uwadze utrzymujące się od lat ujemne saldo wymiany UE w handlu z Chinami oraz brak systemowych rozwiązań w tym zakresie.

W kontekście wojny na Ukrainie oraz roli Chin (o czym też Habilitantka wspomina), pojawia się również potrzeba szczegółowych analiz handlu Chin m.in. pod kątem produktów podwójnego przeznaczenia (*dual use*).

Ad. 3. Zasadnicza analiza, związana z zastosowaniem wskaźnika NRCA do wielowymiarowej analizy relacji handlowych z uwzględnieniem szeregów czasowych, została zawarta w rozdziałach 2.3., 7.1. oraz 7.2. Koncepcja teoretyczna wskaźnika została przedstawiona w rozdziale 7.1. Jak słusznie Habilitantka wskazuje, koncepcja wskaźnika RCA, oraz jego różne modyfikacje, jest dobrze znana i udokumentowana. Jednakże, mimo relatywnej prostoty konstrukcji RCA, jego interpretacja oraz powiązane z tym formułowanie zaleceń dla polityki handlowej, a szerzej patrząc gospodarczej, jest trudnym zagadnieniem. Jest to związane zarówno z różnego rodzaju współzależnościami, ale również złożonością obliczeń, w tym poziomem szczegółowości. W tym rozumieniu, tj. model = koncepcja teoretyczna > przetworzenie i analiza danych > interpretacja > wnioski=działania, Habilitantka wnosi istotny wkład w istniejący stan wiedzy.

Habilitantka, wykonując analizę stanu wiedzy w zakresie przydatności stosowania standardowego wskaźnika RCA (m.in. przytaczając takich autorów jak Vollrath, Yeats), na potrzeby własnych analiz zdecydowała się ostatecznie na użycie znormalizowanego RCA – NRCA, w formule opracowanej przez R. Yu, J.Cai, P.S. Leung, („*The normalized revealed comparative advantage index*”, 2009).

Habilitantka, decydując się na wykorzystanie wskaźnika NRCA wg formuły R.Yu (i inni), przytacza następujące argumenty: możliwość analizy szeregów czasowych; prowadzenie porównań na poziomie krajowym za pomocą analizy danych panelowych; odporność na przypadek zerowego eksportu. Generalnie przytoczone argumenty można uznać za poprawne, niemniej jednak z korzyścią dla dalszych badań, byłoby wskazanie również słabości tego wskaźnika. Formułę NRCA użytą przez Autorkę opisują równania 7.1, 7.2, 7.3. Autorka nie wskazuje, czy dokonała modyfikacji formuły NRCA opracowanej przez R.Yu (i inni), stąd można domniemywać, iż na potrzeby obliczeń wykorzystwała formułę w oryginalnej postaci.

Ważnym wkładem do nauki jest przeprowadzenie przez Autorkę kompleksowej analizy NRCA w relacji do takich wymiarów jak: analiza na poziomie zagregowanym (ugrupowanie UE-Chiny; handel ogółem); analiza na poziomie relacji poszczególnych krajów UE (widoczne na przedstawionych wykresach); analiza na poziomie sekcji towarowych w ujęciu czasowym (ewolucja wartości wskaźnika). Autorka w swojej pracy, przedstawiła wyniki w postaci wykresów, przypuszczalnie na potrzeby ułatwienia czytelnikowi analizy wyników, co w efekcie nie obrazuje w pełni rzeczywistej złożoności wykonanych przez Autorkę obliczeń. Z korzyścią byłoby więc uzupełnienie opracowania o aneks tabelaryczny, co ułatwiłoby prześledzenie toku rozumowania.

Przedstawiona przez Habilitantkę metodyka jest spójna i uniwersalna. Może być wykorzystana do analiz na niższych poziomach agregacji nomenklatury HS.

Ad. 4. Model grawitacyjny, oraz różne jego odmiany, stanowi standardowe narzędzie polityki handlowej. W kontekście modelu grawitacyjnego wykorzystanego w analizie, Autorka odwołuje się m.in. do opracowań J. Tinbergena (1962), K. Pulliainena (1963) i P. Pöyhönena (1963) oraz ich rozszerzenia zaproponowanego przez U. Fakhrudina i F. Hastiadiego (2016).

Istotnym wkładem Habilitantki do nauki jest modyfikacja modelu grawitacyjnego o dodatkowe komponenty, zwiększając przez to jego właściwości poznawcze oraz przydatność praktyczną.

Przeprowadzona przez Autorkę modyfikacja tradycyjnego modelu grawitacyjnego obejmuje m.in.:

- włączenie do modelu wskaźnika NRCA (tj. integracja koncepcji oraz wyliczeń przedstawiony w rozdziałach 7.1., 7.2.);
- włączenie do modelu zmiennej obrazującej poziom ochrony rynku – taryfy celne;
- włączenie do modelu zmiennej binarnej EMU – wskazującej członkostwo w strefie euro;
- włączenie do modelu zmiennej binarnej CRISIS - wskazującej okresy występowania kryzysu gospodarczego (kryzys gospodarczy z lat 2007–2009, pandemia COVID-19 /2020–2021/).

Habilitantka, dokonując modyfikacji modelu grawitacyjnego, argumentuje to m.in.: zwiększeniem możliwości interpretacji relacji handlowych o przewagi komparatywne; uwzględnieniem czynników, które wpływają na dynamikę i kierunki handlu, takich jak przynależność do systemu strefy euro oraz wystąpienie kryzysu (ukryte czynniki ekonomiczne wpływające na wymianę handlową). W przypadku kryzysów, Autorka argumentuje również, iż

kryzysy mogą być zarówno przyczyną, jak i skutkiem nieobserwowalnych dynamik gospodarczych, wpływając na handel, co sprawia, że zmienna ta może zostać uznana za endogeniczną. Przyjęte przez Autorkę podejście należy ocenić pozytywnie.

Opracowany model został następnie przez Autorkę zaimplementowany na danych poprzez sparametryzowanie 21 modeli grawitacyjnych sektorowych odpowiadającym badanym 21 sekcjom towarowym (wg nomenklatury HS). Zasadność uwzględnienia NRCA w modelu grawitacyjnym została potwierdzona uzyskanymi wynikami, tj. odpowiednim poziomem istotności.

Przedstawione wyniki analizy obejmują UE jako całość. Z korzyścią dla pracy byłoby pokazanie wyników dla przykładowych krajów będących/niebędących członkami EMU, w tym uwzględniając tendencje w czasie. Osobną kwestią jest adekwatność użycia wyłącznie stawek celnych jako wskaźnika barier w handlu. Zarówno UE jak i Chiny aktywnie stosują bariery pozataryfowe, ich sparametryzowanie jest jednakże problematyczne ze względu na brak odpowiednich danych.

Ad. 5. Istotnym przyczynkiem Habilitantki do nauki jest, zarówno w przypadku NRCA, jak również modelu grawitacyjnego, interpretacja uzyskanych wyników. Kwestia ta ma kluczowe znaczenie zarówno dla zagadnień teoretycznych, jak i praktycznych (por.: WTO, *A Practical Guide to Trade Policy Analysis*);

W szczególności w przypadku zagadnień praktycznych, istotna jest możliwość przełożenia wniosków z takich badań na działania w zakresie polityki handlowej, a w rezultacie gospodarczej. Stanowi to znaczące wyzwanie, ponieważ prowadzenie polityki gospodarczej wymaga coraz większej aktualności oraz dużej szczegółowości danych (np. przeprowadzenie analiz dla konkretnych kodów sekcji HS).

Ostatnie wydarzenia w handlu światowym, tj. rosnący protekcyjizm, stwarza potrzebę przeprowadzenia analiz przewag konkurencyjnych w świetle wysokich stawek taryfowych. Habilitantka uwzględniła ten czynnik w modelu grawitacyjnym, interesujące byłyby wnioski z modelu dla relacji UE-USA oraz Chiny-USA, w nowych realiach gospodarki światowej i handlu międzynarodowego.

Autorka przeprowadziła analizę na dużych zbiorach danych, w przypadku modelu grawitacyjnego było to 24 tys. obserwacji. Podejście to należy ocenić pozytywnie. Mając na uwadze dużą dostępność danych statystycznych, obecnie większym wyzwaniem od zebrania danych jest znalezienie właściwego sposobu na ich przetworzenie oraz późniejszą interpretację.

W tym m.in. obszarze Habilitantka przyczyniła się do rozwoju istniejącego stanu wiedzy i warto by kontynuowała swoje badania w tej dziedzinie.

2.3. Wkład Habilitantki do dyscypliny ekonomia i finanse

- Innowacyjne w pewnym stopniu ujęcie współczesnego dylematu *wolny handel versus protekcyjizm* w kontekście doktryn ekonomicznych i polityk gospodarczych.
- Zastosowanie wskaźnika NRCA do wielowymiarowej analizy relacji handlowych z uwzględnieniem szeregów czasowych.
- Modyfikacja modelu grawitacyjnego o dodatkowe komponenty, w tym NRCA, wraz z aplikacją modelu na zebranych danych i dostosowanie do określenia tendencji w handlu UE-Chiny, w konsekwencji zwiększając przez to jego właściwości poznawcze oraz aplikacyjne.
- Interpretacja wyników badań dająca możliwość zastosowań praktycznych oraz, co uważam za szczególnie cenne i dającą podstawę do kontynuacji badań w złożonych aktualnie realiach ekonomicznych i politycznych w dziedzinie handlu międzynarodowego i gospodarki światowej.

3. Ocena pozostałego dorobku naukowego

Pozostały obszerny dorobek naukowy Habilitantki jest również imponujący i ponadprzeciętny. Przedstawię go syntetycznie w dwóch punktach, dotyczących osiągnięcia naukowego Habilitantki na podstawie rozprawy doktorskiej, oraz w ramach obszarów prowadzonych przez Habilitantkę badań.

3.1. Osiągnięcie naukowe (na podstawie rozprawy doktorskiej pt. *Rola wymiany zagranicznej we wzroście gospodarczym Chin*)

Dr D. Choroś-Mrozowska opublikowała swoją pracę doktorską, co w myśl Ustawy stanowi podstawę dla osiągnięcia naukowego.

Monografia ma identyczny tytuł co praca doktorska. Została wydana w 2015 roku przez Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie w serii Wydawniczej Monografie: Prace Doktorskie (Nr. 25). Recenzentem wydawniczym był prof. Sławomir Bukowski. Po zapoznaniu się z jej treścią, stwierdzam, że w świetle Ustawy publikacja spełnia warunki jako podstawa osiągnięcia naukowego w procesie habilitacyjnym Habilitantki.

Za główny jej cel Autorka przyjęła określenie roli jaką eksport i import pełnią we wzroście gospodarczym Chin. Przedstawiła w tym kontekście proces otwierania chińskiej gospodarki i wiążący się z nim wzrost efektywności gospodarowania, znajdujący wyraz we wzroście PKB, postępie technicznym, równowadze wewnętrznej, równowadze zewnętrznej, wzroście konkurencyjności chińskiej gospodarki a w rezultacie wzroście dobrobytu społeczeństwa.

Wkład Autorki do dyscypliny ekonomia i finanse (niezależnie od określenia specyfiki rynkowej transformacji chińskiej gospodarki oraz określenia ekonomicznego mechanizmu przejścia od gospodarki autarkicznej do gospodarki otwartej), polega na określeniu wpływu handlu zagranicznego na wzrost chińskiej gospodarki przy wykorzystaniu wybranych metod ekonometryczno-statystycznych.

Dodam, że Habilitantka opublikowała przed doktoratem 8 publikacji i częściowo je wykorzystwała w rozprawie doktorskiej. Szkoda, że nie umieściła ich w bibliografii monografii doktorskiej.

3.2. Obszary prowadzonych badań jako element dorobku naukowego

Dr Dominika Choroś-Mrozowska przedstawiając w Autoreferacie swój pozostały dorobek naukowy, wyszczególniła cztery obszary badawcze i wskazała na korespondujące z nimi publikacje (Tom I, s. 26-40).

Obszar 1. Międzynarodowe powiązania gospodarcze

Habilitantka wyszczególniła w tym obszarze dwa nurty: 1.1. *Przewagi komparatywne w handlu międzynarodowym* (4 publikacje), oraz 1.2. *Globalizacja i jej ekonomiczne aspekty* (5 publikacji).

W ramach pierwszego nurtu przedstawiła trzy własne publikacje i jedną współautorską (D. Clowes), gdzie zajmuje się problemem konkurencyjności chińskiej gospodarki i stosunkami gospodarczymi Chin z Unią Europejską, wniosła również znaczącą wartość dodaną do oceny stosunków handlowych z krajami Europy Środkowej, w tym z Polską.

Przedstawiając aspekty wpływu gospodarki opartej na wiedzy dla handel Polski z Chinami Habilitantka określiła znaczenie przewagi komparatywnej, którą oba kraje skutecznie wykorzystują w handlu wzajemnym (Choroś-Mrozowska, D. /2023/, *Comparative Advantage and the Knowledge-Based Economy, Experiences from Polish-Chinese trade. Horizons of Politics*).

W ramach drugiego nurtu istotne znaczenie mają badania dotyczące wpływu chińskiej inicjatywy BRI na procesy globalizacji oraz konsekwencji BRI na państwa uczestniczące, w

tym Polski. Habilitantka obiektywnie ocenia te procesy uzasadniając ich korzyści oraz zagrożenia, co na tle polskiej literatury przedmiotu stanowi swoistą wartość dodaną Jej dorobku naukowego (np. Choroś-Mrozowska, D. /2019/, *Global and Regional Consequences of the Chinese Belt and Road Initiative*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu).

Obszar 2. Czynniki wzrostu gospodarczego

Habilitantka przedstawiła w tym obszarze badań 11 publikacji, w tym 3 po uzyskaniu stopnia doktora. Ocenę Jej wkładu do nauki w ramach tego obszaru badań przedstawiłem w punkcie 3.1.

Obszar 3. Aspekty globalnego bezpieczeństwa (4 publikacje).

Tytuł tego obszaru zainteresowań badawczych Habilitantki nie wskazuje na bezpośredni związek z dyscypliną ekonomia i finanse.

Uważam, że badania jakie w tym obszarze prowadzi Habilitantka mają charakter interdyscyplinarny, i to jest ich zaletą. Odnoszę jednak wrażenie, że Jej metodologiczne podejście wywodzi się z dyscypliny stosunki międzynarodowe a nie dyscypliny ekonomia i finanse. Potwierdza to tekst przedstawiony w Autoreferacie, gdzie zajmuje się zagadnieniem „potęgi” (power) posługując się narzędziami specyficznymi dla dyscypliny stosunki międzynarodowe (por. Jacek Caputowicz, *Teorie stosunków międzynarodowych*, s. 27 i dalsze). To oczywiście nie zarzut, ale jedynie sugestia do uwzględnienia w dalszych badaniach nad tym istotnym i ważnym zagadnieniem.

Obszar 4. Konsumpcja gospodarstw domowych

Habilitantka przedstawiła dwie publikacje w tym obszarze swoich zainteresowań badawczych, potwierdzając w ten sposób szerokie spektrum swoich zainteresowań naukowych w dziedzinie nauk ekonomicznych. Skromna jednak moja wiedza teoretyczna w tym obszarze pozwala mi jedynie na stwierdzenie, że wyniki badań Habilitantki mają istotne znaczenie praktyczne dla kształtowania polityki społecznej w Polsce, a także dla analiz rynkowych.

4. Współpraca naukowa z krajowymi i zagranicznymi instytucjami badawczymi

Współpraca naukowa Habilitantki, rozwijana systematycznie od początku Jej kariery naukowej, obejmuje różne formy, zwłaszcza wspólne badania krajowe i międzynarodowe, wspólne publikacje, recenzje monografii i artykułów, w tym także dla wydawnictw zagranicznych (m.in. dla Wydawnictwa Springer oraz Elsevier), członkostwo w międzynarodowych czasopismach naukowych. Habilitantka od 2020 roku jest członkiem Komitetu Redakcyjnego czasopisma *Journal of World Economic Research* oraz czasopisma

Research in World Economy, promując tą drogą badania naukowe nad problemami współczesnej gospodarki światowej. Rezultatem Jej naukowej współpracy, zarówno krajowej jak i międzynarodowej są liczne publikacje podnoszące prestiż macierzystej uczelni, a także jakość jej działalności dydaktycznej, jak można sądzić biorąc pod uwagę Jej liczne prace związane z dydaktyką.

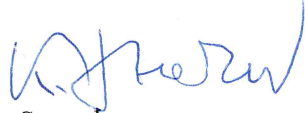
W imponującym i ponad przeciętnym dorobku Habilitantki w dziedzinie współpracy naukowej pragnę przytoczyć ważny przykład dla Jej międzynarodowej działalności naukowej. Chodzi o aplikowanie wspólne z chińską uczelnią (Jiangxi University of Finance and Economics w Nanchang) w 2023 roku o grant pt. *Stability and Security of Central and Eastern Europe and its Importance for Belt and Road High-Quality Cooperation*, do chińskiego Ministerstwa Nauki i Technologii. Wymiernym efektem współpracy Habilitantki z tą uczelnią jest Jej współautorstwo z dr Liyuan Wang w dwóch rozdziałach monografii złożonej do PWE.

Reasumując, dorobek Habilitantki w dziedzinie naukowej współpracy krajowej i międzynarodowej oceniam wysoce pozytywnie. Uważam, że Habilitantka jest dobrze przygotowana od strony merytorycznej i organizacyjnej do kształcenia kadry doktorskiej, w tym również w ramach międzynarodowej współpracy naukowo-badawczej.

5. Ocena końcowa i konkluzja

Kierując się zapisami art. 219 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie i nauce (Dz.U. z 2018 r. poz. 1571 z późn. zm.), stwierdzam, że dr Dominika Choroś-Mrozowska spełnia ustawowe kryteria do uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego, to znaczy wnosi znaczący wkład w dyscyplinę ekonomia i finanse, wykazuje się szczególną, o wysokiej wartości dodanej aktywnością naukową, przejawiającą się w licznych projektach badawczych, realizowanych w różnych uczelniach polskich i zagranicznych, w tym wspólnych publikacjach o dużej wartości naukowej.

Z pełnym przekonaniem stawiam wniosek o dopuszczenie dr Dominiki Choroś-Mrozowskiej do dalszych etapów procedury związanej z nadaniem stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych w dyscyplinie ekonomia i finanse.

Kazimierz Starzyk